

ΟΘΩΝΑΣ ΚΑΙ ΑΜΑΛΙΑ ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΟΙ ΜΕΝ ΑΝΕΡΑΣΤΟΙ ΔΕ 'Οθωνας και Αμαλία ένα δυστυχισμένο ζευγάρι

Μέρος Δεύτερο

Γράφει και επιμελείται ο Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Όθων Α- Βασιλεύς της Ελλάδος (1832-1862). Βαυαρός πρίγκηπας, πρώτος βασιλιάς της Ελλάδας μετά την απελευθέρωσή της από τον τουρκικό ζυγό (1832-1862).

Ο πρίγκηπας Όθων Φρειδερίκος Λουδοβίκος της Βαυαρίας (Kronprinz Otto Friedrich Ludwig von Bayern) γεννήθηκε την 1η Ιουνίου 1815 στο Ζάλτσμπουργκ (τότε ανήκε στη Βαυαρία, σήμερα στην Αυστρία). Ήταν ο δευτερότοκος γιος του φιλέλληνα βασιλιά της Βαυαρίας Λουδοβίκου Α', που ανήκε στη δυναστεία των Βίτελσμπαχ και της βασίλισσας Θηρεσίας, κόρης του δούκα του Σαξ - Άλτενμπουργκ. Μέσω ενός προγόνου του, του δούκα Ιωάννη Β' (1341-1397), συνδεόταν με συγγένεια με τους βυζαντινούς αυτοκρατορικούς οίκους των Κομνηνών και των Λασκάρων. Ο Όθων έλαβε επιμελημένη μόρφωση, όχι όμως για πρίγκιπα που προοριζόταν να βασιλεύσει. Διδάχθηκε την ελληνική και λατινική γλώσσα και ήταν καλός ιππέας και άριστος κολυμβητής. Τα ελληνικά άρχισε να τα διδάσκει αμέσως μόλις ο πατέρας του αποδέχθηκε για λογαριασμό του τον ελληνικό θρόνο. Οι γονείς του τον προόριζαν για εκκλησιαστική σταδιοδρομία και φρόντιζαν ιδιαίτερα την ασθετική του κράση και την επισφαλή υγεία του. Ήταν βαρής και ψεύδιζε κάπως. Η υποδοχή του Όθωνα το 1832, σε ηλικία 17 ετών, εκλέχθηκε από τις τρεις Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία) βασιλιάς των Ελλήνων, κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης του Λονδίνου (25 Απριλίου - 8 Μαΐου). Ένα χρόνο αργότερα, στις 6 Φεβρουαρίου 1833, αποβιβάστηκε στο Ναύπλιο, που τότε ήταν η προσωρινή πρωτεύουσα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, και έτυχε αποθεωτικής υποδοχής από ένα λαό που είχε ταλαιπωρηθεί αρκετά από την αναρχία που μάστιζε τη χώρα μετά τη δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια το 1831 και προσδοκούσε καλύτερες μέρες. Τον συνόδευε ένας στολίσκος μεταγωγικών, που μετέφερε δύναμη του βαυαρικού στρατού 3.500 ανδρών, που θα αντικαθιστούσαν τα αποχωρούντα τελευταία τμήματα του γαλλικού στρατού.

Μέχρι την προκαθορισμένη ενηλικίωσή του (1 Ιουνίου 1835), τη βασιλική εξουσία ασκούσε η λεγομένη Αντιβασιλεία, που την αποτελούσαν οι Βαυαροί αξιωματούχοι Άρμανσπεργκ, Μάουερν και Χάιντεκ. Στις 10 Νοεμβρίου 1836, ενώ βρισκόταν στην πατρίδα του, τέλεσε τους γάμους του με την πριγκίπισσα Αμαλία (1818-1875), κόρη του Μεγάλου Δούκα του Ολδεμβούργου Φρειδερίκου Αυγούστου, αιφνιδιάζοντας την ελληνική κυβέρνηση, που πληροφορήθηκε το γεγονός ένα μήνα αργότερα. Με την ενηλικίωσή του, ο Όθων ανέλαβε και επισήμως τα βασιλικά καθήκοντα, διατήρησε όμως στις κυριότερες θέσεις τους Βαυαρούς, παρότι δεν ήταν αρεστοί στη ντόπια πολιτική τάξη και το λαό, που τους θεωρούσε δυνάστες. Στην αρχή, ο Όθωνας κυβέρνησε απολυταρχικά, «Ελέω Θεού». Μάλιστα, για μεγάλο χρονικό διάστημα άσκησε ο ίδιος την πρωθυπουργία (8 Δεκεμβρίου 1837 - 10 Φεβρουαρίου 1841 και 10 Αυγούστου 1841 - 3 Σεπτεμβρίου 1843). Ο Όθωνας σε νεαρή ηλικία στις 3 Σεπτεμβρίου 1843, εκδηλώθηκε στρατιωτικό κίνημα υπό τους Καλέρη και Μακρυγιάννη («Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου»), εξαιτίας της γενικής δυσαρέσκειας για την εσωτερική και εξωτερική πολιτική της μοναρχίας. Την ίδια ημέρα, η Ελλάδα είχε υπογράψει την οικονομική συμφωνία του Λονδίνου, με την οποία δεσμευόταν να διαθέσει σχεδόν το σύνολο των πόρων της για την εξυπηρέτηση των δανείων της. Ο Όθων αναγκάστηκε τότε να παραχωρήσει Σύνταγμα, να διορίσει πρωθυπουργό πολιτικό πρόσωπο, να προκηρύξει εκλογές και να απομακρύνει τους Βαυαρούς από τις στρατιωτικές και πολιτικές θέσεις προς μεγάλη ικανοποίηση του λαού.

Από τότε και μέχρι την εκθρόνισή του το 1862 κυβερνούσε συνταγματικά με μεγάλες ή μικρές επεμβάσεις στην άσκηση της εξουσίας. Έτσι, όμως, δημιούργησε κύμα δυσφορίας εναντίον του, που το υπέθαλπαν και οι ξένες Δυνάμεις για τους δικούς τους συμφεροντολογικούς λόγους. Στη δυσφορία αυτή πρέπει να προστεθεί και η δυσαρέσκεια από τις επεμβάσεις στη διοίκηση της βασίλισσας Αμαλίας και το γεγονός ότι δεν γέννησε τον διάδοχο του θρόνου. Τον Μάιο του 1859 η Αθήνα συνταράχθηκε από τα «Σκιαδικά» και τον Μάρτιο του 1861 αποκαλύφθηκε αντιβασιλική συνωμοσία μεταξύ των φοιτητών του Οθωνείου Πανεπιστημίου (νυν ΕΚΠΑ). Στις 6 Σεπτεμβρίου του ίδιου χρόνου, ο φοιτητής Νομικής Αριστείδης Δόσιος αποπειράθηκε χωρίς επιτυχία να δολοφονήσει την Αμαλία. Το γεγονός αυτό δημιούργησε πρόσκαιρο ρεύμα συμπάθειας υπέρ αυτής, αυτό όμως υπήρξε η υστάτη αναλαμπή. Έτσι, ενώ το βασιλικό ζεύγος βρισκόταν σε περιοδεία στη Πελοπόννησο, εκδηλώθηκε εξέγερση στην Αθήνα. Αυτή τη φορά ήταν επιτυχημένη, αναγκάζοντας τον Όθωνα ν' αναχωρήσει οριστικά από την

Ελλάδα στις 12 Οκτωβρίου 1862.

Κατά της διάρκεια της βασιλείας του συνέβησαν ορισμένα αξιοσημείωτα γεγονότα, όπως τα «Μουσουρικά» (1847), η υπόθεση Πασιφίκο και τα «Παρκερικά» (1849-1850), και η εμπλοκή της χώρας μας στον Κριμαϊκό Πόλεμο (1854), που δοκίμασαν τις σχέσεις της με τις Μεγάλες Δυνάμεις. Ο Όθων ήταν υπέρμαχος της Μεγάλης Ιδέας, που αποσκοπούσε στην υπαγωγή των αλύτρωτων ελληνικών εδαφών στο Ελληνικό Βασίλειο. Ο όρος ανήκε στον ηπειρώτη πολιτικό Ιωάννη Κωλέττη (1773-1847), ευνοούμενο του Όθωνα. Φεύγοντας από την Ελλάδα, ο Όθωνας πήγε στην αρχή στο Μόναχο και απ' εκεί στη Βαμβέργη (Bamberg), όπου έζησε το υπόλοιπο διάστημα της ζωής του, που δεν ήταν και μεγάλο. Εκεί διατηρούσε μία μικρή Αυλή και ζούσε με τη νοσταλγία της Ελλάδας. Ενδιαφέρθηκε ιδιαίτερα για την Κρητική Επανάσταση και συνέδραμε το 1867 οικονομικά τους αγωνιστές με 200.000 χρυσά φράγκα. 26 Ιουλίου 1867 σε ηλικία 52 ετών, ο πρώτος βασιλιάς της Ελλάδας πεθαίνει στη Βαμβέργη στη βόρεια Βαυαρία. Λίγες ημέρες πριν είχε επισκεφτεί ένα χωριό έξω από το Μπάμπεργκ, όπου είχε ξεσπάσει επιδημία ιλαράς. Όταν επέστρεψε σπίτι του, εμφάνισε συμπτώματα αρρώστιας. Μερικοί

ιστορικοί υποστηρίζουν ότι κόλλησε από μια φτωχή Ελληνίδα της παροικίας, αλλά δεν είναι βέβαιο. Αρχικά οι γιατροί νόμιζαν ότι πρόκειται για ιλαρά, αλλά τελικά διαπιστώθηκε ότι έπασχε από ερυσίπελα, μια λοίμωξη του δέρματος η οποία προκαλείται από τον βαιμολυτικό στρεπτόκοκκο. Σε λίγες ημέρες η κατάστασή του επιδεινώθηκε και οι γιατροί δεν μπορούσαν να τον σώσουν. Λέγεται ότι μέχρι το τέλος της ζωής του αναπολούσε την βασιλεία του στην Ελλάδα και τα λόγια που επαναλάμβανε τις τελευταίες του στιγμές ήταν "Ελλάς μου, Ελλάς μου, γλυκιά μου Ελλάς...". Τάφηκε σύμφωνα με επιθυμία του με την ελληνική φουστανέλα στο ναό του Αγίου Καϊετάνου στο Μόναχο, όπου βρίσκεται ο τάφος του.

Για τον Όθωνα και την πολιτεία του διατυπώθηκαν πολλές κρίσεις από σύγχρονους και μεταγενεστερούς του. Ολοκληρωμένη εικόνα δίνει συνοπτικά δημοσιογράφος και διπλωμάτης Αναστάσιος Βυζάντιος (1839-1892) στο κείμενό του «Επί τη τελευτή του βασιλέως Όθωνος»:

Εάν ηθέλομεν δια μιας λέξεως να ορίσωμεν την φύσιν του πρώτου βασιλέως της Ελλάδος, θα ελέγομεν, ότι δεν ήτο ανήρ βασιλικός, κατά την γενικήν σημασίαν [...] Δεν είχε βασιλικήν την αντίληψιν, βασιλικήν την ενέργειαν, βασιλικάς τας γνώσεις, βασιλικάς τας ορέξεις, βασιλικήν τήν παρρησίαν, βασιλικόν τον θυμόν. Το ήμισυ του βίου αυτού διήρχετο σχεδιάζων και το έτερον ήμισυ απορών [...] Αι μεγάλοι γραμμαί των ζητημάτων αείποτε διελάνθανον αυτόν, εγκύπτοντα εις τά επεισόδια και τας παραφυάδας [...] Ενώ δεν ήξευρε να προλάβη το κακόν, επεδίωκεν αείποτε και εις μάτην το τέλειον καλόν. Αγαθώτατος τήν πρόθεσιν, ειλικρινέστατος την αγάπην, Έλλην, ως ίσως ούχί πάντες οί Έλληνες, ηδίκησε πολλάκις και έβλαψε την Ελλάδα εκ του πολλού φίλτρου [...] Συλλήβδην ειπείν, ο βασιλεύς Όθων εστρέιτο του όντως βασιλικού προτερήματος του βλέπειν ταχέως, ευκρινώς και πόρρω. Αλλ' αντί των μειονεκτημάτων τούτων, πόσαι δευτερεύουσαι αρεταί περιεκόσμου την καρδίαν του ατυχούς ηγεμόνος ! Φίλος της δικαιοσύνης, αμνηστικός, πράος, άδολος, ελεήμων, εγκρατής [...] Δεν εξελάμβανε το βασιλεύειν ως επιτήδευμα βίου, αλλ' ως καθήκον ιερόν, εις ο έθυσίαζε και ανάπαισιν και υγιείαν. Το μεγαλείον της Ελλάδος ήτο το διηνεκές αυτού όνειρον..

Μετά την εκδίωξη του Όθωνα έγινε και αλλαγή του Βασιλικού Οίκου.

Γιατί ο Όθωνας και η Αμαλία δεν κατόρθωσαν να αφήσουν απογόνους.

Μετά την εκδίωξη του Όθωνα από τον θρόνο της Ελλάδας, έπρεπε να βρεθεί νέος ηγεμόνας για τη χώρα. Αρχικά οι Έλληνες, υπό τις βρετανικές διπλωματικές ίντριγκες ήταν υπέρ του δευτερότοκου γιου της Βασίλισσας Βικτωρίας, Πρίγκιπα Αλφρέδου, αλλά οι Μεγάλες Δυνάμεις είχαν ήδη δεσμευτεί με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου του 1832 να μην ανέλθει στο θρόνο της Ελλάδας γόνος καμιάς δικής τους βασιλικής οικογένειας. Έτσι, υπό την πίεση των άλλων Δυνάμεων, αποφασίστηκε να δοθεί ο θρόνος στον Wilhelm (κατόπιν Γεώργιο Α'), δευτερότοκο γιο του μετέπειτα (1863) Βασιλιά της Δανίας Χριστιανού Θ', εκ του Οίκου των Σλέσβιχ-Χόλσταϊν-Σόντερμπουργκ-Γκλύξμπουργκ (Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg), πλάγιου κλάδου του Οίκου του Ολδεμβούργου (Oldenburg). Ο νέος βασιλικός οίκος του Γεωργίου Α' ήταν ο Βασιλικός Οίκος της Ελλάδας για τα επόμενα 111 χρόνια, από το 1863 έως την αλλαγή του πολιτεύματος σε Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία με το δημοψήφισμα του 1974.